

เลขที่.....

แบบรายงานการเข้าอบรม / สัมมนา / ศึกษาดูงาน

☒ รายบุคคล ☐ กลุ่มบุคคล

ชื่อ - สกุล : นางปภาดา น้อยคำยาง ตำแหน่ง : บรรณารักษ์ชำนาญการ

ฝ่ายงาน : บริหารจัดการทรัพยากรสารสนเทศ

ชื่อหลักสูตร : การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ เรื่อง บทบาทใหม่ของห้องสมุดในยุคการศึกษาแบบเปิด (New library's roles in the open education era) สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ

วันเดือนปี : 20-22 มีนาคม 2562

สถานที่จัด : โรงแรมแอมบาสซาเดอร์ กรุงเทพฯ

หน่วยงานผู้จัด : สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ

ค่าใช้จ่าย	☐ ไม่มี ☒ มี จำนวน 3,000 บาท (สมาชิกสมาคมฯ) เบิกจ่ายจากงบประมาณ ☐ แผ่นดิน ☐ เงินรายได้ ☐ บออื่น ๆ (ระบุ).....
------------	--

ใบเกียรติบัตร/วุฒิบัตร	☒ ได้รับ ☐ ไม่ได้รับ เนื่องจาก..... ☐ ไม่มี
------------------------	--

วันที่ 21 มี.ค. 62 เวลา 10.21 น. สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา เสด็จแทนพระองค์ เพื่อทรงเป็นประธานเปิดการประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ เรื่อง "บทบาทใหม่ของห้องสมุดในยุคการศึกษาแบบเปิด" และการประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2561 ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งจัดขึ้นระหว่างวันที่ 20 ถึง 22 มีนาคม 2562 โดยมีผู้เข้าประชุมจากทั่วประเทศและบรรณารักษ์ต่างประเทศ จำนวน 300 คน ในการนี้ ประธานเกียรติบัตรแก่สมาชิกสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ เพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ทำความดีเพื่อสังคมด้านห้องสมุด ผู้มีอุปการคุณต่อวงการห้องสมุด บุคคลดีเด่นในวิชาชีพบรรณารักษ์ ห้องสมุดดีเด่น ยอดนักอ่าน และห้องสมุดสีเขียว

หลักการและเหตุผลของการจัดประชุมครั้งนี้

ประเทศไทยเริ่มเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล ตามยุทธศาสตร์แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมของชาติ โดยเทคโนโลยีดิจิทัลได้หลอมรวมเข้ากับวิถีชีวิต การทำงาน การศึกษาและการเรียนรู้ และเป็นกลไกสำคัญในการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ใหม่ในทุกด้าน การปฏิรูประบบและกระบวนการทางธุรกิจ การผลิตสินค้า การค้า และการบริการ และกระบวนการทางสังคมอื่น ๆ เพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ และคุณค่าทางสังคมอย่างยั่งยืน อันจะนำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน และการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน สู่ไทยแลนด์ 4.0 การศึกษาแบบเปิด (Open education) เพื่อสร้างโอกาสในการเข้าถึง และความเท่าเทียมกันทางการศึกษา เป็นไปตามแนวโน้มทิศทางโลกและประเทศไทย คุณภาพและประสิทธิภาพของการศึกษา การตอบสนองต่อความต้องการของสังคม และการมุ่งสร้างสังคมคุณภาพด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล สอดคล้องกับวาระเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมาย ค.ศ. 2030 ของสหประชาชาติ “ไม่ทิ้งใครไว้เบื้องหลัง”(Leaving no one behind) และการพัฒนาทรัพยากรการศึกษาแบบเปิด บทเรียนแบบเปิด (Open courseware) การพัฒนาบทเรียนออนไลน์แบบเปิด MOOC (Massive Open Online Course) การจัดทำคลังทรัพยากรการศึกษาแบบเปิด (Open Education Resources – OER) สำหรับการศึกษาทุกระดับ ซึ่งสามารถเข้าถึงได้โดยมีได้ถูกจำกัดด้วยพื้นที่ ระยะเวลา รูปแบบ หรือ ระบบการศึกษา เพิ่มโอกาสทางการศึกษาด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อขยายโอกาสการเรียนรู้ทั้งในการศึกษาในระบบ และการศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย และการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งการจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส การร่วมสร้างสรรค์แบ่งปันความรู้ ร่วมส่งเสริมสังคมของการเรียนรู้ที่ตอบสนองการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมสู่ไทยแลนด์ 4.0 การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ใหม่ของการจัดการศึกษาในยุคการศึกษาแบบเปิดทำให้ห้องสมุดต้องปรับเปลี่ยนบทบาทและกระบวนทัศน์ใหม่ ในการบริหารจัดการและบริการสารสนเทศและทรัพยากร การศึกษาแบบเปิด และห้องสมุดแบบเปิด (Open library) ให้สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมการเรียนรู้ใหม่ และพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนยุคไทยแลนด์ 4.0 จึงเป็นที่มาของการจัดประชุมวิชาการครั้งนี้ เพื่อให้ผู้บริหาร ครู อาจารย์ บรรณารักษ์ นักเอกสารสนเทศ นักการศึกษา ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดและผู้เกี่ยวข้องได้พัฒนาความรู้ และประสบการณ์ทางวิชาการและวิชาชีพ สร้างความตระหนักถึงการพัฒนารูปแบบใหม่ของห้องสมุด ในสภาวะการศึกษาแบบเปิด ในยุคไทยแลนด์ 4.0 สามารถนำไปประยุกต์เพื่อบริหารจัดการบริการห้องสมุดและการศึกษา ให้สอดคล้องกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาและเทคโนโลยีในระดับชาติและสากล

การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ โดยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ประจำปี 2562 ครั้งนี้จัดขึ้น 3 วัน โดยวันแรกผู้ลงทะเบียนสามารถเลือกศึกษาคูณาน หรือเข้าร่วมสัมมนานานาชาติก็ได้ อย่างใดอย่างหนึ่ง สำหรับการประชุมในวันที่ 2 และ 3 จัดประชุมวิชาการที่โรงแรมแอมบาสซาเดอร์ สุขุมวิท กรุงเทพฯ

สรุปประเด็นสำคัญ

การบรรยายพิเศษเรื่อง “จาก Spring up Thailand 4.0 สู่ “National E-library” โดย ดร.กอบศักดิ์ ภูตระกูล อธิการบดีมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย กล่าวถึง รัฐบาลมีนโยบายจะพัฒนาระบบห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ (National e-Library) ขึ้นเพื่อให้บริการแก่ประชาชน ครู นักเรียนทั่วประเทศ ให้เข้าถึงและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต จากองค์ความรู้สื่อดิจิทัลที่มีคุณภาพ โดยมีแผนงานโครงการ NEL ออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ระบบ ออกแบบระบบ พัฒนาระบบ e-library นำเข้าข้อมูลระบบ e-library 5,000 รายการ ระยะที่ 2 พัฒนาระบบ AI Chatbot ระยะที่ 3 พัฒนาระบบ e-learning

จำนวนข้อมูลที่มีในระบบ NEL ปัจจุบันมีดังนี้

E-book จำนวน 4,811 รายการ

E-Magazine จำนวน 40 รายการ

News จำนวน 10 รายการ

Multimedia จำนวน 200 รายการ

ฟังก์ชันหลักของระบบ NEL ปัจจุบัน

ระบบ E-Library ใช้งานผ่าน Website และ Mobile Application (iOS, Android) สามารถนำเข้าสู่ข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ แบ่งตามหมวดหมู่ได้ ผู้ใช้งานสามารถ download หนังสือไปใส่ my bookshelf ส่วนตัวเพื่อทำการอ่านได้ และยังสามารถแนะนำ VDO ที่น่าสนใจตามหมวดหมู่ และอัปเดตข่าวสารผ่านหน้า website และ mobile app. ถึงผู้ใช้งานได้

ระบบ AI Chat bot ที่ช่วยเหลือผู้ใช้ในการหา Content ในระบบได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

ระบบ E-Learning สามารถแนะนำ VDO การเรียนรู้ต่างๆ, E-Book และไฟล์ดิจิทัลต่างๆ ในรูปแบบการเรียงลำดับ Content เป็น course ต่างๆ ได้

กล่าวโดยสรุป หน่วยงานภาครัฐ/ในกำกับของรัฐ ทุกกระทรวง ทบวง กรม และหน่วยงานเอกชน ได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุน เผยแพร่ องค์ความรู้ดิจิทัล โดยผ่านการกลั่นกรองจากบรรณารักษ์ เป้าหมายเชิงปริมาณ จำนวน 100,000 รายการ เพื่อทำให้เป็นศูนย์กลางการจัดเก็บความรู้ในรูปแบบดิจิทัลที่ยั่งยืน (<https://nel.go.th/home>)

การบรรยาย เรื่อง “การพัฒนาคลังทรัพยากรการศึกษาแบบเปิดเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ : รูปแบบและต้นแบบ” โดย รศ. ยืน ภู่วรวรรณ รองประธานมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์ ฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ วิทยากรกล่าวถึง

- แรกตด้นจาก Disruptive Technology จาก Physical objects สู่ Digital objects
- เทคโนโลยีดิจิทัล ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การเรียนรู้ การเรียนรู้ที่สมารถ
- การเรียนรู้ Content knowledge และ Learning experience ผ่าน Digital objects
- การเรียนรู้ จาก แหล่งความรู้ การเข้าถึงแบบเปิดและการใช้ประโยชน์ แนวโน้มเทคโนโลยี
- พื้นฐาน ทรัพยากรการศึกษาแบบเปิด OER จาก Digital technology และ การประยุกต์
- รูปแบบการบริการ Service platform และ การจัดการ Digital objects
- รูปแบบ การจัดการ คลังแหล่งเรียนรู้ บนโลกไซเบอร์ Digital Service platform
- Smart technology สำหรับการจัดการ การบริการ สนับสนุนการเรียนรู้
- การขับเคลื่อน ห้องสมุด เพื่อความยั่งยืนในอนาคต

การดำเนินชีวิตในปัจจุบันที่หน่วยงานสารสนเทศต้องปรับตัวภายใต้ Digital Ecosystem = สังคม นิเวศ + ดิจิทัล ห้องสมุดต้อง วิจัย พัฒนา สร้าง สะสมงานดิจิทัล contents และให้บริการดิจิทัลแบบไม่จำกัดสถานที่และเวลา ห้องสมุดต้องสร้าง collection ใหม่ เช่น OER และเรียนรู้ สร้างประสบการณ์ งานพัฒนาประเทศ จำเป็นต้องอยู่บนพื้นฐานความรู้เดิมและต่อยอด ต้องทำ digital archives เพราะอาจช่วยนักวิชาการ สามารถทำการวิจัยและค้นหาเพชร หรือสมบัติอันล้ำค่าจากต้นฉบับได้อย่างที่คาดไม่ถึง หน่วยงาน สถาบันการศึกษา ต้องปรับตัวเสียทัศนคติใหม่ สร้างยุทธศาสตร์ใหม่ เปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอน สร้างการเรียนรู้เพื่ออาชีพ การวิจัย ควรใช้ AI, Machine, learning, data science, data analytic การพัฒนาช่วยชี้นำทางการมองอนาคต

มหาวิทยาลัยรวมแหล่ง experience ไว้มากมาย ห้องสมุดจะสนับสนุนส่วนที่เป็น experience นี้ได้อย่างไร? ในอดีต ห้องสมุดเก็บหนังสือ ตอบแบบง่าย ปัจจุบันไม่พอ ถามว่า ทำไมเดี๋ยวนี้ คนชอบเปิดดู Youtube ก็เพราะ Youtube เก็บ experience ไว้มากมาย จึงตอบโจทย์คนอยากได้ experience ห้องสมุดต้องคิดใหม่ว่า ต้องเก็บทั้ง Knowledge และ Collection ของ Experience เพราะว่า knowledge กับ experience ต้องไปด้วยกัน เทคโนโลยีที่เกิดขึ้นใหม่จะต้องมีกระบวนการว่าจะเอาไปใช้อย่างไร และต้องใช้กับการเปลี่ยนแปลงเพราะอยู่ในยุคของการเปลี่ยนแปลงเยอะ ต้องเปลี่ยนให้เป็นรูปแบบใหม่ไม่ใช่รูปแบบเก่า

การบรรยาย เรื่อง “ห้องสมุดแบบเปิดในสังคมการศึกษาแบบเปิด : ความท้าทายการพัฒนา และรูปแบบการบริการ

โดย รศ.ดร. วนิดา แก่นอากาศ ผู้อำนวยการสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผู้อำนวยการหอสมุดมหาวิทยาลัยขอนแก่น มีความรู้และเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี และได้นำความรู้ดังกล่าวนี้มาใช้เพื่อพัฒนาหอสมุดมหาวิทยาลัย จนได้รับชื่อเสียงและเกิดการยอมรับอย่างกว้างขวางทั้งภายใน ภายนอกมหาวิทยาลัย และต่างประเทศ เพราะ มหาวิทยาลัยชั้นนำอย่าง MIT ก็มาจัด event ที่หอสมุดมหาวิทยาลัยขอนแก่น ถึง 2 ปีซ้อน หลักในการบริหารของ รศ.ดร. วนิดา แก่นอากาศ คือ ยึดหลัก Service Design สิ่งที่ทดแทนไม่ได้คือ การดูแล ความห่วงหา อาทร ซึ่งบรรณารักษ์มีคุณสมบัตินี้ ดังนั้น งานบริการจะไม่ถูกทดแทนโดยสาขาอาชีพอื่น สิ่งหนึ่งที่ทำให้ผู้ใช้สัมผัสเราได้ เหมือนตามหากาแฟโบราณ หอสมุดมหาวิทยาลัยขอนแก่น จึงพยายามได้กลิ่นให้ได้ โดยฟังเสียงลูกค้า เพราะลูกค้าเปลี่ยนเสมอ หอสมุดจะหยุดนิ่งไม่ได้ ต้องฟังเสียงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คือ เพื่อน ซึ่งมาเจอกันแลกเปลี่ยนความรู้กัน เช่น มาเจอกันในการประชุม พยายามสร้างความสัมพันธ์ และฟังเสียงของลูกค้า แม้กลิ่นใหญ่แค่ไหน หอสมุดทำการวิเคราะห์ คลื่น 1 บรรณารักษ์เก่ง วิเคราะห์หนังสือ content ของหนังสือ แต่เราไม่วิเคราะห์ลูกค้า คลื่น 2 ต้องวิเคราะห์ลูกค้าเหมือนวิเคราะห์ content คลื่น 3 นี่ไม่พ้นหุ่นยนต์ คลื่น 4 บรรณารักษ์มักเป๊ะ ต้องเปลี่ยนและยืดหยุ่นบ้าง คลื่น 5 บรรณารักษ์เก่งเรื่องการจัดการ เรียบเรียงด้วยคน สิ่งสัมผัสได้ คือ การเล่าสู่ปัญหาให้แก้กัน เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน Library for all? ดังนั้น เมื่อเวลาผ่านไปหอสมุดมหาวิทยาลัยขอนแก่นเปลี่ยนแปลงไปราวกับหน้ามือเป็นหลังมือ เบื้องหลังต้องฟันฝ่าอุปสรรคนานาประการ ต้องทำงานภายใต้เงื่อนไขบุคลากรห้องสมุดชุดเดิม ซึ่งเป็นวัยใกล้เกษียณแล้วทั้งสิ้น จึงมักพูดล้อกันเล่นเสมอว่า Gen ยาย ดูแล Gen วาย แม้จะมีปัญหาอุปสรรคและต้องได้กลิ่นหลายลูก ในที่สุดหอสมุดก็ทำสำเร็จ เพราะทำงานบนพื้นฐานของการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อพัฒนาบริการ ผู้ใช้บริการอยากได้อะไรก็จัดให้ มีโครงการและกิจกรรมมากมายที่พัฒนาขึ้นเองเพื่อตอบสนองความต้องการของคนรุ่นใหม่ Gen Y อาทิเช่น โครงการถึงขยะพูดได้ หุ่นยนต์ตอบคำถาม ลานแสดงคอนเสิร์ตในห้องสมุด เป็นต้น เพื่อดึงนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นให้เข้ามามีส่วนร่วมและเข้าห้องสมุดใช้พื้นที่ห้องสมุดทำทุกอย่างที่อยากทำ ทำให้ได้ผลลัพธ์อย่างเกินความคาดหมาย ยิ่งทำก็ยิ่งมีเสียงตอบรับมากขึ้นเรื่อยๆ ความสำเร็จทำให้หายเหนื่อย สิ่งหนึ่งที่วิทยากรพบและยอมรับก็คือ ไม่มีสาขาใดที่มีน้ำใจและเอื้ออาทรต่อผู้อื่นมากไปกว่าสาขาบรรณารักษ์ หรือผู้ทำงานห้องสมุดอีกแล้ว ไม่ทราบว่าการหลักสูตรสอนอย่างไรจึงผลิตคนลักษณะดีแบบนี้ออกมาได้ มีจิตใจงาม รักงานบริการ และเอื้ออาทรต่อผู้อื่น

เสวนางานวิจัย ทางบรรณารักษศาสตร์และสารานเทศศาสตร์ หัวข้อ “ห้องสมุดแบบเปิด (Open Library) : การศึกษา การวิจัย และวิชาชีพ บรรณารักษศาสตร์และสารานเทศศาสตร์ โดยวิทยากร 3 ท่าน คือ

1. รศ.ดร. นันทิพย์ ภิภาวิน อาจารย์แขนงวิชาสารานเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
2. ผศ.ดร.สมศักดิ์ ศรีบริสุทธิสกุล อาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ
3. อาจารย์บุญเลิศ อรุณพิบูลย์ ผู้อำนวยการ ฝ่ายบริการความรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.)

ดำเนินรายการโดย ดร.จุฑาภา วิทยาวุฒิกุล ผู้อำนวยการหอสมุดและคลังความรู้มหาวิทยาลัยมหิดล

รศ.ดร. นันทิพย์ ภิภาวิน แขนงวิชาสารานเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้นำเสนอประเด็นการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดเปิดไว้ว่า ในปัจจุบันมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำว่า Open จำนวนมาก เช่น Open Society, Open Government, Open Education, Open Culture, Open Access, Open Data, Open Research และ Open Science โดยเฉพาะในความหมายของห้องสมุดกับการเข้าถึงอย่างทั่วถึง (Universal Access : UA) เป็นการเปิดให้บริการแก่ผู้ใช้และการเข้าถึงข้อมูลอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม โดยพลเมืองทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ไม่มีข้อจำกัดเช่นข้อมูลด้านสุขภาพ สาธารณสุข การศึกษา เป็นต้น ซึ่งในการเสวนานี้ได้ยกตัวอย่างประเด็นวิจัยที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดใน 3 ประเด็น คือ ประเด็นวิจัยที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดเพื่อการเข้าถึงอย่างทั่วถึง (Universal Access: UA) 2. ประเด็นวิจัยที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดเพื่อการเข้าถึงข้อมูลอย่างเสรี (Open Access) 3. ประเด็นวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคลังสารสนเทศดิจิทัลในห้องสมุด (Digital Repository)

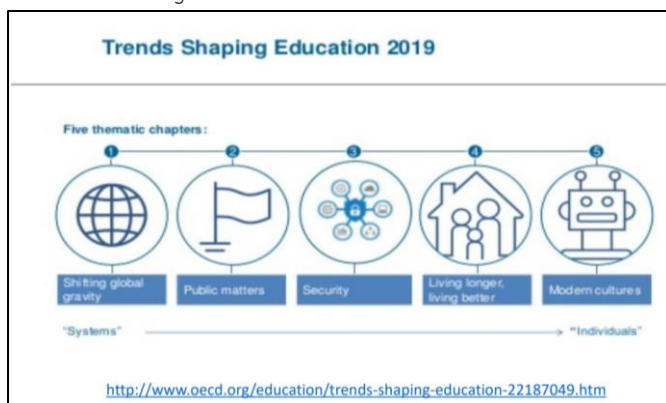
ผศ.ดร.สมศักดิ์ ศรีบริสุทธิสกุล ประธานหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาสารานเทศศึกษา ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวในหัวข้อ สารานเทศศึกษาอยู่ตรงไหนในวิทยาการแบบเปิดเสรี Information Studies in the Open Science Landscape สนทนาใน 4 ประเด็นย่อย ดังนี้

- 1.แนวคิดและหลักการของ “วิทยาการเปิดเสรี”
- 2.ขอบเขตของวิทยาการแบบเปิดเสรี
- 3.ความเกี่ยวข้องระหว่างสารสนเทศศึกษาและวิทยาการแบบเปิดเสรี และ
- 4.การศึกษาด้านสารสนเทศกับวิทยาการแบบเปิดเสรี

วิทยาการกล่าวว่า วิทยาการแบบเปิดเสรี (Open Science) เป็นทั้ง “หลักการ” และ “แนวปฏิบัติ” ในเวลาเดียวกัน ในแง่ **หลักการ** วิทยาการแบบเปิดเสรี คือ การทำวิจัยที่เน้นความโปร่งใส การนำกลับมาใช้ใหม่ การมีส่วนร่วม ความร่วมมือ ภาระความรับผิดชอบ และความสามารถในการผลิตซ้ำของการวิจัย ในแง่ **แนวปฏิบัติ** คือ ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับการทำวิจัยในเรื่องของ การเปิดให้เข้าถึงผลงานวิจัย การแบ่งปันข้อมูล ความโปร่งใสในการประเมินคุณค่างานวิจัย ความโปร่งใสในวิธีวิจัย หลักประกันในการนำงานวิจัยมาผลิตซ้ำ โอเพนซอร์สและซอฟต์แวร์แบบเปิดเผยแพร่ **วิทยาการพลเมือง** (citizen science) และทรัพยากรเพื่อการศึกษาแบบเปิดเสรี มีการเปรียบเทียบวิทยาการแบบเปิดเสรีไว้ว่าเป็นเสมือนแม่น้ำทั้ง 5 สาย (Schools of Thought) ดังนี้

- **Democratic school** เชื่อว่าต้องกระจายความรู้ให้ทั่วถึง ทุกคนต้องสามารถเข้าถึงผลงานและข้อมูลการวิจัย (เปิดหมด)
- **Pragmatic school** เชื่อว่าการสร้างสรรค์ความรู้จะมีประสิทธิภาพมากขึ้น หากเกิดความร่วมมือกันจะเข้มแข็งขึ้นหากมีการวิพากษ์อย่างเสรี (สร้าง Connection เน้นวิธีวิจัยที่โปร่งใส)
- **Infrastructure school** เชื่อว่า จะวิจัยให้มีประสิทธิภาพได้ ต้องอาศัยแพลตฟอร์ม เครื่องมือ และการบริการสำหรับเผยแพร่และสร้างความร่วมมือ
- **Public school** ดึงสาธารณชนเข้ามามีส่วนร่วมกับงานวิจัย (วิทยาการพลเมือง) เน้นการสื่อสารที่เข้าใจง่าย เช่น สรุย่อ บล็อก สื่อสารอย่างไม่เป็นทางการ
- **Measurement school** เน้นการสร้างตัวบ่งชี้เพื่อวัดค่า สำหรับตรวจติดตามกิจกรรมวิชาการบนโลกออนไลน์

นอกจากนี้วิทยาการได้กล่าวถึงวงจรรณีเวทในโลกแห่งการวิจัย (Research Ecosystem) ขอบเขตวิทยาการแบบเสรี ความเกี่ยวข้องระหว่างสารสนเทศศึกษาและวิทยาการแบบเปิดเสรี และตั้งคำถามว่าจะสอดแทรกสารสนเทศศึกษาเข้าไปในวิทยาการแบบเปิดเสรีตรงไหน โดยยกตัวอย่างกรณีศึกษาบทบาทห้องสมุดในโครงการ Open Science ของยุโรป และผลสำรวจ “บรรณารักษ์ข้อมูล” ของสมาคมห้องสมุดแพทยอเมริกัน สรุปคือ บรรณารักษ์ต้องมีทั้ง Soft Skills ซึ่งเป็นคุณสมบัติส่วนบุคคลและบุคลิกภาพ และ Hard Skills ทักษะเชิงเทคนิค ดังนั้น การผลิตนักวิชาชีพสารสนเทศเพื่อทำงานในตลาดงานด้านวิทยาการแบบเปิดเสรี จึงมี 2 สาย คือ 1.สายเฉพาะทาง -ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา (Subject specialist) 2.สายทั่วไป – data generalist

Soft skills - คุณสมบัติส่วนบุคคล และบุคลิกภาพ	Hard skills - ทักษะเชิงเทคนิค
• การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ใช้ข้อมูล • ทักษะการสื่อสารและนำเสนอด้วยวาจา • ทักษะการทำงานเป็นทีม และการสื่อสารระหว่างบุคคล • ทักษะการสื่อสารด้วยภาษาเขียน • การสอนและการให้คำปรึกษาแบบหนึ่งต่อหนึ่ง • ความเต็มใจใ้เรียนรู้	• การเขียนโปรแกรม • การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงภาพ (data visualization) • การคำนวณและวิเคราะห์เชิงสถิติ • มีความรู้พื้นฐานในสาขาวิชาที่ให้บริการ • มีความรู้เรื่องฐานข้อมูล คลังข้อมูลเฉพาะทาง
การผลิตนักวิชาชีพสารสนเทศเพื่อทำงานในตลาดงานด้านวิทยาการแบบเปิดเสรี จึงมี 2 สาย 1. สายเฉพาะทาง - ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา (subject specialist) 2. สายทั่วไป – data generalist	

<http://jmla.pitt.edu/ojs/jmla/article/view/306>

อาจารย์บุญเลิศ อรุณพิบูลย์ ผู้อำนวยการ ฝ่ายบริการความรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.)

กล่าวถึง การประชุม The Open Education Consortium ในปี 2017 ได้กล่าวไว้ว่า ในปี 2017 จะเป็นปีของการเปิดกระบวนกร ระบบงาน และเครื่องมือ โดยสร้างสรรค์ผ่านความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับภาคการศึกษา ภาคธุรกิจ รัฐบาลและองค์กร เป็นการเปิดการศึกษาและเปิดวัฒนธรรม รัฐบาลไทยได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่ 4 ปรับเปลี่ยนภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลโดย พัฒนาบริการอัจฉริยะสำหรับประชาชน พัฒนาระบบดิจิทัลเพื่อรองรับการบริการภาครัฐ เพิ่มประสิทธิภาพและธรรมาภิบาล ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล เปิดเผยข้อมูลภาครัฐและสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ประเทศไทย 4.0 พัฒนาเศรษฐกิจสังคมดิจิทัลนำปสู่ วิธีการคิดใหม่—กระบวนกรเรียนรู้ใหม่—กระบวนกรทำงานใหม่—โมเดลธุรกิจใหม่—วิถีชีวิตใหม่ และยุทธศาสตร์ที่ 3 สร้างสังคมคุณภาพด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล สร้างการมีส่วนร่วม การใช้ประโยชน์อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม แก่ประชาชนทุกกลุ่มโดยเฉพาะกลุ่มที่อยู่อาศัยในพื้นที่ห่างไกล ผู้สูงอายุ และคนพิการ สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล ประชาชนทุกคนมีทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์ ประชาชนสามารถเข้าถึง การศึกษา สาธารณสุข และบริการสาธารณะ ผ่านระบบ

ดิจิทัล สำหรับผู้สนใจเรื่อง การเข้าถึงแบบเปิด อาจารย์บุญเลิศ ได้เขียนถ่ายทอดความรู้ของท่านไว้ในหนังสือชื่อ การเข้าถึงแบบเปิด ซึ่งอนุญาตให้ดาวน์โหลดฟรี ที่ <http://www.thailibrary.in.th> อาจารย์เป็นบุคคลสำคัญที่อยู่เบื้องหลังการใช้เทคโนโลยีเพื่อผลักดันงานห้องสมุดสู่ความสำเร็จ มีผลงานมากมายและได้รับเชิญเป็นวิทยากรบรรยายแก่หน่วยงานต่าง ๆ ทั่วประเทศ เพื่อช่วยกันขับเคลื่อนวงการห้องสมุดไทย และมีงานชิ้นสำคัญที่อาจารย์บุญเลิศ วิทยากรได้ เป็นผู้รับผิดชอบหลัก คือ คลังทรัพยากรการศึกษาแบบเปิด โครงการระบบสื่อสารออนไลน์เฉลิมพระเกียรติในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เพื่อให้เป็นคลังข้อมูลภาพที่สาธารณชนนำไปใช้ได้ตามสัญญาอนุญาต (<http://oer.learn.in.th>) ในการทำฐานข้อมูลแบบเปิด มักพบปัญหาดังนี้คือ 1. การใช้โปรแกรม excel ทั่วไปมักใช้เพื่อส่งพิมพ์ ไม่ใช่เพื่อประมวลผล แต่ทำฐานข้อมูลต้องใช้เพื่อประมวลผลด้วย 2. ต้องมีความรู้ด้านเนื้อหา ต้องจับมือกับนักไอที ต้องตั้งทีมแก้ source code แก้การทำ index search ควรใช้ไฟล์ CSV, html, excel ซึ่งเป็น format ของ open data ไม่ใช่ไฟล์ pdf เป็นต้น (<https://oer.learn.in.th/>)

บทส่งท้ายการเสวนา ในมุมมองของผู้สอน รศ.ดร. น้ำทิพย์ วิภาวิน และ ผศ.ดร.สมศักดิ์ ศรีบริสุทธิ์สกุล เมื่อมีการเรียนจัดการสารสนเทศแล้ว จำเป็นต้องเรียนรู้การจัดการข้อมูล data management ด้วย ไม่ใช่รู้เฉพาะการจัดซื้อจัดหาเท่านั้น ต่อไปจำเป็นต้องสร้างเนื้อหาเป็น และต้องเรียนเนื้อหาเกี่ยวกับ digital ให้มากขึ้น ส่วนด้านบริการก็เช่นกัน เรื่องสำคัญคือ copy right service บรรณารักษ์ต้องทราบว่าข้อมูลไหนที่เผยแพร่ได้ เผยแพร่ไม่ได้ ต้องใช้เครื่องมือต่างๆ IR ให้เป็น ความไม่รู้อาจแก้ไขได้โดยจัดการฝึกอบรมหรือบรรยายให้ความรู้ การปรับปรุงหลักสูตรต้องใช้เวลาไม่สามารถทำได้ทันที สิ่งที่ทำได้ก็แค่เพิ่มเนื้อหาในหลักสูตร ส่วนอาจารย์บุญเลิศ อรุณพิบูลย์ ฝากไว้ว่า อยากเห็นความร่วมมือข้ามสาขาวิชา และการทำงานแบบร่วมใจกันจริง ๆ

การประชุมใหญ่สามัญประจำปี

การประชุมใหญ่สามัญประจำปี จัดขึ้นช่วงบ่ายในวันสุดท้ายของการประชุมวิชาการ ประกอบด้วย การรายงานผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยประจำปี 2561 ซึ่งแจ้งงบประมาณรายรับรายจ่าย และคงเหลือ ซึ่งผลประกอบการในปีที่แล้วติดลบแต่ผลประกอบการในปีนี้มีติดลบแต่มีผลกำไร สมาชิกรับรองรายงานการประชุม สำหรับวาระต่อไปเป็นการประกาศผลการตรวจนับคะแนนการคัดเลือกคณะกรรมการบริหารสมาคมห้องสมุดฯ ชุดใหม่ และทำพิธีมอบวุฒิบัตรแก่ผู้ลงทะเบียนเข้าประชุมใหญ่ฯ จบเป็นอันเสร็จพิธีปิดและปิดการประชุมอย่างเป็นทางการ

ดาวน์โหลดเอกสารประกอบการบรรยายได้ที่

<http://tla.or.th/index.php/news-and-events/news-and-events/activities-2562/273-download-presentation-2562>

ประโยชน์ที่ได้รับ

ได้รับความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับแนวคิดของสารสนเทศแบบเปิด แนวทางการงานดำเนินห้องสมุด และการปรับตัวของบุคลากรวิชาชีพเพื่อรองรับเทคโนโลยีและพฤติกรรมผู้ใช้ที่เปลี่ยนแปลงไป

นำความรู้ที่ได้รับมาใช้ในการปรับปรุงการทำงาน ดังต่อไปนี้	
หัวข้อการปรับปรุง / พัฒนา	รายงานผลการปรับปรุง/ พัฒนา ภายในวันที่

ข้อเสนอแนะอื่นๆ(ถ้ามี)

ผู้รายงาน.....
(นางปภาดา น้อยคำยาง)
ตำแหน่ง บรรณารักษ์ชำนาญการ
วันที่ 3 เมษายน 2562

ความคิดเห็นของหัวหน้าฝ่าย
เห็นควรปรับปรุง: ระบบรหัส (ในเรือ) สารสนเทศแบบเปิด ทดดำเนินการใน (ในเรือ) และ
ในระบบอื่นๆ และ สามารถเข้ามาเยี่ยมชมได้: ทดดำเนินการใน (ในเรือ) และ

ลงชื่อ.....
(นายมาลีชัย ภูมพันธ์) (นายมาลีชัย ภูมพันธ์)
ตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายบริหารจัดการทรัพยากรสารสนเทศ
วันที่ 3 เมษายน 2562

ความคิดเห็นของผู้อำนวยการสำนักหอสมุดกลาง

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....
(อาจารย์สาโรช เมลาพันธ์)
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดกลาง
วันที่ 4 เม.ย. 2562

- หมายเหตุ :
1. จัดทำรายงานฯ หลังจากเข้าร่วมประชุม/ อบรม/สัมมนา /ศึกษาดูงาน ภายใน 7 วันทำการ เสนอหัวหน้าฝ่าย
 2. หัวหน้าฝ่ายเสนอความเห็น ภายใน 3 วันทำการ และเสนอต่อผู้อำนวยการสำนักหอสมุดกลาง
 3. แจ้งผู้รายงานทราบ และจัดเก็บเข้าแฟ้มรายงานการเข้าประชุม/ อบรม/สัมมนา /ศึกษาดูงาน
 4. หัวหน้าฝ่ายติดตามผลการปรับปรุงพัฒนา
 5. หัวหน้าฝ่ายรายงานผลการปรับปรุงพัฒนาให้ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดกลางได้ทราบ